

Bemmelse Waard

Nieuwsbrief

Najaar 2018

In de startblokken

Graag brengen wij u met deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in de Bemmelse waard. Afgelopen periode hebben wij de voorbereidingen getroffen voor de werkzaamheden. Wij staan nu samen met onze partners in de startblokken om de inrichting te gaan realiseren. In deze nieuwsbrief leest u onder andere over de aankomende werkzaamheden voor de realisatie van het inrichtingsplan en de stappen die er op dit moment worden gezet ten aanzien van de weidevogels.

Werk in uitvoering

Interview met Frank Taverne van K3Delta

Sinds jaar en dag wordt er in de Bemmelse polder zand gewonnen. Frank Taverne, verantwoordelijk voor de uitvoering van het grondwerk en inrichtingswerkzaamheden rondom de zandwinning, vertelt erover.

Frank laat een grote kaart van het gebied zien. "Op dit moment wordt er zand gewonnen in het oostelijk gedeelte van het gebied", begint Frank. "De elektrisch aangedreven zandzuiger die daar in het water ligt, wint fasegewijs het zand wat onder water ligt."

Start inrichtingswerk

"We beginnen in oktober met de voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering van het nieuwe inrichtingsplan. Alle vergunningen waren vorig jaar al verleend maar in overleg met de betrokken natuurorganisaties is de start uitgesteld tot dit najaar. Zo verstoren we het broedseizoen niet.

In een periode van een jaar wordt het droge grondwerk (het ontgraven van de bovengrond en de klei) uitgevoerd. Hiervoor worden kranen en dumpers ingezet die de bovengrond ontgraven en vervoeren naar het fabrieksterrein. In dezelfde periode worden ook de diverse inrichtingsmaatregelen uitgevoerd.

Grondwerk

Frank vertelt verder: "Het grondwerk vindt hoofdzakelijk plaats in de noordwesthoek, dat is het oude installatierrein en in een stuk van de Ambtswaard. Daar gaan we klei winnen en tegelijkertijd flauwe oevers aanleggen, oevers met een geleidelijke overgang van land naar water. Flauwe oevers zijn gunstig voor flora en fauna. In de verschillende waterdieptes groeien en leven namelijk verschillende waterdieren en planten."

"De werkzaamheden in de Ambtswaard zijn binnen een jaar na aanvang klaar. Je gaat al vrij snel zien hoe de nieuwe, flauwe oevers eruit gaan zien. Dat geeft direct ook een mooi beeld van hoe het er uiteindelijk uit gaat zien. Na de winning van de klei wordt het onderliggende zand gewonnen met de zandzuiger".

(Lees verder op de volgende pagina)

Bruine en blauwe klei

“In de Ambtswaard gaan we zowel bruine als blauwe klei winnen. Bruine klei noemen we ook wel keramische klei en kan direct naar bijvoorbeeld baksteenfabrieken worden getransporteerd”, legt Frank uit. “Blauwe klei zit onder water en heeft een blauwe kleur omdat er geen zuurstof bij komt. Die klei slaan we eerst op in een zogenaamd ‘depot’ op het fabrieksterrein. Zo kan er zuurstof bijkomen en verandert de kleur langzaam van blauw naar bruin. Vervolgens kan ook deze klei gebruikt worden in de keramische industrie om bijvoorbeeld bakstenen van te maken.”

Tijdelijke afsluiting fietspad

Omdat de klei vanuit de uiterwaard naar het installatieterrein wordt gereden, wordt het fietspad voor de veiligheid tijdens de werkzaamheden afgesloten. Zware vrachtwagens of dumpers moeten het fietspad namelijk oversteken en we willen voorkomen dat er gevaarlijke situaties ontstaan. De dijk blijft natuurlijk wel toegankelijk, maar voor fietsers betekent dit een stukje omrijden. We zullen de omgeving op voorhand verder informeren over de periodes waarin de afsluiting zal gelden.

Ecologisch werkprotocol

Alles wat we doen, doen we met het grootste respect voor flora en fauna. We zijn te gast in de natuur, en zo gaan we ook te werk. Zo werken we volgens een ecologisch werkprotocol. Frank legt uit: “Dat protocol geeft aan welke maatregelen getroffen kunnen en moeten worden om zowel voorafgaand aan als tijdens de werkzaamheden goed met de flora en fauna in het gebied om te gaan. Lang voor de start van de daadwerkelijke uitvoering hebben we overleg met belanghebbenden om ervoor te zorgen dat we goed op de hoogte zijn van de omstandigheden in het toekomstige werkgebied. Deze kennis is gebruikt voor het werkprotocol. Er komen zaken in aan bod als de periode van werken, de werkvolgorde en de werkmethode. Het protocol wordt door externe experts opgesteld.

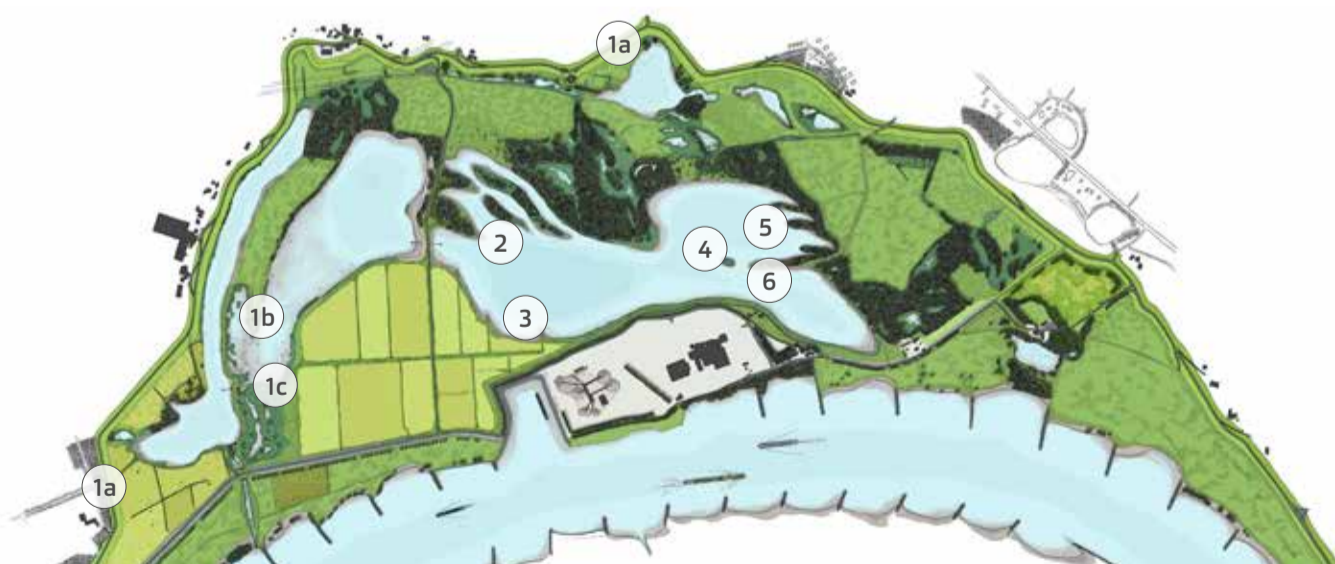
Voor de start van de werkzaamheden en tijdens de uitvoering monitoren we het gebied continu, want er kunnen natuurlijk altijd veranderingen op het gebied van flora en fauna optreden. Alles gaat daarbij in nauw overleg met experts.”

Contact

Frank Taverne is tijdens de uitvoering aanspreekpunt voor de omgeving. Hij is bereikbaar per e-mail via f.taverne@k3delta.nl of telefonisch op 024 348 88 00.

Wat gaat er gebeuren?

1

Beleven

In de Bemmelse Waard is een aantal recreatieve routes voorzien. Onderdeel hiervan zijn:

- dijkopgangen voor ruiters en wandelaars (a)
- een uitkijkpunt (b) met uitzicht over de Ambtswaard en het weidevogelgebied
- en een vlonderpad (c) om buiten het broedseizoen een rondje om de recreatieplas te maken.

2

Eilanden en geulen

Hier wordt een patroon van eilanden en geulen aangelegd. De geulen en de eilanden variëren in hoogte (diepte) en breedte. Dat levert een afwisselend beeld en geschikt leefgebied op voor bevers en vissen. In overleg met het bevoegd gezag wordt gekeken naar een definitieve inrichting van de eilanden.

3

Oever ambtswaard met centrale plas

Door middel van zand- en kleiwinning maken we een oeverzone waarop verschillende soorten planten en kruiden zich kunnen ontwikkelen.

4

Het Stern-eiland

Er wordt een eiland van ongeveer 25 bij 40 meter gecreëerd op ongeveer 50 meter afstand van de landtong (6). Dit eiland kan onderlopen bij hoge waterstanden. Dat zorgt er mede voor dat vegetatie zich minimaal kan ontwikkelen. Daardoor wordt het een ideaal broedgebied voor sterns en visdiefjes, twee vogels die maar zeer beperkt in Nederland voorkomen.

5

Uitlopers noordelijke plas

De noordelijke plas wordt richting de oostzijde vergroot en verbonden met de centrale plas. Er komen vier uitlopers van 50 tot 150 meter. Dat zorgt voor meer oeverlengte, vispaaiplaatsen en het wordt een geschikt leefgebied voor de bever.

6

Landtong

Er wordt een landtong gerealiseerd van ruim 300 meter lang en 25 tot 30 meter breed. De verwachting is dat dit gebied snel begroeid raakt met ruigtekruiden en bomen. Er ligt schrale grond, waar veel verschillende soorten planten zich kunnen ontwikkelen.

Opnieuw een stap vooruit met de weidevogels

Door Louis Dolmans – Stichting Doornik Natuurakkers

Afgelopen seizoen hebben we meer overlevende kieviten en tureluurs waargenomen dan vorig jaar en we weten intussen ook dat de overlevingskansen van de weidevogels in de Ambtswaard groter zijn dan in de omliggende gebieden. Er broedde tot onze grote vreugde ook weer een veldleeuwerik. Daarnaast signaleerden we een hoopgevend aantal graspiepers en enkele gele kwikstaarten. De grutto's lieten zich wel zien, maar kwamen voor zover we weten nog niet tot broeden.

Net als vorig jaar was ook dit jaar de grutto aanwezig, maar jongen hebben we nog niet gezien. Te weinig plas dras?

Op weg naar maximaal beheer

De genomen maatregelen blijken te werken. Die maatregelen bestaan uit de invoering van biologisch beheer, alleen maar vaste potstalmest als bemesting, het meer open maken van het gebied, vernatting door gebruik van pompjes, de zorg voor meer rust en de verplichting honden aan te lijnen. Ook maakten we een begin met mozaïekbeheer. Dat is het creëren van een uitgekende combinatie van kruidenrijk gras, kort en lang, in samenhang

met een op de vogels afgestemd maaischema, zorg voor kuikenland en veilige routes waarlangs vogels zich kunnen verplaatsen. Zo proberen we maximaal weidevogelbeheer te realiseren. De beloning voor dit alles zal de terugkeer zijn van vogelrijkdom. We denken dan bijvoorbeeld aan de vogels die in 2005 nog tot broeden kwamen: 70 kieviten, 34 grutto's en 27 tureluurs, samen met 6 veldleeuweriken, 20 gele kwikstaarten en 33 graspiepers.

Meer openheid gewenst

Het uiteindelijke doel van het weidevogelbeheer is het terugkrijgen van levensvatbare populaties. Dat wil zeggen: zodanige aantallen vogels dat soorten zich in hun leefgebied zelfstandig kunnen handhaven en dus sterk genoeg zijn ten opzichte van hun concurrenten en belagers. Zover zijn we nog lang niet. Omdat het gebied nog niet open genoeg is, worden nog te veel jonge vogels prooi van roofvogels als de buizerd. Daarom gaan we een aantal bomen rooien een de noordkant van de Ambtswaard en zullen we een deel van het bosje weghalen ten oosten van het gemaaltje. Daarna kunnen de weidevogels de roofvogels van verder zien aankomen en hebben ze voldoende tijd om hun jonkies in veiligheid te brengen.

Vernatting zal noodzaak blijven

Doordat de hoofdstroom van de rivier door middel van kribben kunstmatig smal wordt gehouden schuurt deze zich letterlijk steeds dieper in, waardoor het in de uiterwaarden steeds droger wordt. Dat is nadelig voor de weidevogels, omdat droogte minder wormen betekent. In een ideaal weidevogelgebied staat het water niet dieper dan 30 tot 40 cm onder het maaiveld. Dat halen we in de Ambtswaard bij lange na niet. Dus gaan we meer water oppompen. Dat is geen kleinigheid, maar het is essentieel. Binnen een jaar hopen we hierover met goed nieuws te komen.

Educatie in de Bemmelse Waard

Door Jac Lamerichs - Stichting Lingewaard Natuurlijk

De Bemmelse Waard verandert geleidelijk in een mooi natuurgebied, en dat wordt alleen nog maar mooier. De Ambtswaard wordt wederom ingenomen door weidevogels, de bever heeft zich er inmiddels blijvend gevestigd en in de nabije toekomst zullen ook grote grazers als paarden en runderen hier te vinden zijn.

Het beheer van het gebied is gericht op het invoeren van de zogenoemde procesnatuur. Procesnatuur is natuur die zijn gang kan gaan zonder ingrijpen van de mens. De

overgangperiode naar procesnatuur heeft ongeveer tien jaar nodig. Dit gebied en deze periode is bij uitstek geschikt om mensen kennis bij te brengen van een aantal natuurlijke processen.

Natuureducatie

Stichting Lingewaard Natuurlijk maakt nu al frequent gebruik van de Bemmelse Waard om kinderen van de basisscholen in de gemeente Lingewaard de natuur te laten ontdekken, ervan te laten genieten en er met respect mee om te gaan. Dat doen we door middel van veldlessen in de buitengebieden onder leiding van onze natuurgidsen. Daarnaast organiseren we ook excursies voor leerlingen van een aantal middelbare scholen. Zij voeren onderzoeken uit in het kader van de lessen biologie. Met De Veldschuur als basis trekken zij de Bemmelse Waard in.

De toekomst

Geleidelijk zullen er ook middelen beschikbaar komen die de natuureducatie ondersteunen. Zo zal er een rondgang gecreëerd worden om de recreatieplas heen (het bekende ommetje) voorzien van een vlonder pad/brug, waardoor de beleving van water en weidevogels dichterbij kan komen. In het broedseizoen zal dit pad deels worden afgesloten. Er komt een uitkijktoren waarvandaan de activiteiten van de vogels en andere dieren op de grond waargenomen kan worden.

Dynamiek van het rivierenlandschap

Een van de meest tot de verbeelding sprekende verschijnselen in het Gelderse rivierenlandschap is de dynamiek van de Waal zelf. Bij hoog en laag water ziet het gebied er anders uit. Waarbij de verschillende diersoorten deze omgevingsverandering op hun eigen wijze ondergaan, maar ook de flora zich aanpast: zachthoutoibos (wilg, populier) in de lagere delen, hardhoutoibos (eik, iep, els) in de hoger gelegen delen. Het is prachtig om te zien en wij vinden het belangrijk dat kinderen leren over en begrip krijgen voor deze natuur. Want de jongere van nu is de besliser van morgen!

Bezoek op installatie

K3Delta houdt haar deuren geopend voor geïnteresseerden. Meer dan eens komt het dan ook voor dat wij kleine en grotere groepen ontvangen voor een rondleiding over onze locaties, zo ook in Bemmelse Waard.

Bezoekers worden uitgebreid geïnformeerd over de totaalplannen in de Bemmelse Waard, het werk wat al achter ons ligt, toekomstige plannen en de wijze van uitvoering. Ook krijgen zij een rondleiding over de

installatie met uitleg over alle technische aspecten bij het winnen van zand en grind. Bent u aangesloten bij een scholengemeenschap, stichting, vereniging of een ander gezelschap en wilt u een rondleiding op een van onze locaties? In overleg kan er veel!

U kunt hiervoor contact opnemen met onze afdeling Communicatie via Luuk Donderwinkel, telefoonnummer 024 348 88 33 of per mail via l.donderwinkel@k3.nl.

Contact

Voor meer informatie kunt rechtstreeks contact opnemen met de betrokken partijen:

K3Delta

Hans Hooijer
024 348 88 00
h.hooijer@k3.nl

Titus Haverkamp
024 348 88 00
t.haverkamp@k3.nl

www.k3.nl

Stichting Lingewaard Natuurlijk

Jac Lamerichs
voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl
www.lingewaardnatuurlijk.nl

Stichting Natura Saned

Rob Koekkoek
06 53 39 80 72
saned@xs4all.nl

Staatsbosbeheer

Allan Krijgsheld
06 51 40 81 89
a.krijgsheld@staatsbosbeheer.nl

Stichting Doornik Natuurakkers

Louis Dolmans
dolmans@doorniknatuurakkers.nl

K3DELTA